КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет

дизайну

(назва випускової кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
БАКАЛАВРА ДИЗАЙНУ

на тему:

«Дизайн інтер'єру та обладнання греко-католицької церкви у м. Київ»

Садовенко Ольга Сергіївна

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача повністю)

Київ 2024 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет

дизайну

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Юлія ТРЕТЯК
_____
„___”_____20___року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
БАКАЛАВРА ДИЗАЙНУ

на тему:

«Дизайн інтер’єру та обладнання греко-католицької церкви у м.Київ»

(назва)

Виконала Садовенко О.С

(прізвище, ім’я та по батькові повністю)

022 Дизайн

(спеціальність)

Інтер’єр та обладнання

(освітня програма)

Групи ДН-43

Керівник Третяк Ю.В

(прізвище та ініціали)

Професор

(вчене звання, науковий ступінь)

Ідентичність підтверджую

Київ 2024

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет Архітектурний
Кафедра ДИЗАЙНУ
Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр
Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва)
Спеціальність 022 «Дизайн»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан архітектурного факультету
д.т.н., проф. О.В. Кащенко
«___»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
для ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
бакалавра дизайну
Садовенко Ольга Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Дизайн інтер'єру та обладнання греко-католицької у м. Київ»

2. Керівник роботи проф. Третяк Ю.В ,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «11» квітня 2024 року № 648/2

3. Термін виконання студентом роботи *12.02.2024 – 18.06.2024 р.*

4. Вихідні дані до роботи *Ситуаційний план, схема генерального плану, плани поверху, фасади, розрізи архітектурного об'єкту*

5. Зміст пояснювальної записки за розділами:
I. Аналіз теоретичних та нормативних джерел, проектної практики.
II. Дизайн інтер'єру.
III. Дизайн елементу меблів (обладнання) в інтер'єрі.
Список використаних джерел.
6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Ситуаційний план та схема генплану розміщення ділянки будівлі; плани, розрізи фасади та перспективні зображення будівлі, в якій розробляється інтер'єрне рішення; опорний (обмірний) план приміщення(нь); план демонтажу і монтажу конструкцій; план приміщення з розміщенням меблів, розгортки стін, розріз, план стелі з елементами освітлення, деталі, паспорт оздоблення; проєкт елементу меблів (обладнання); ортогональні види, розріз, вузли, специфікація елементів вузлів, 3-D модель, ергономічна схема, зображення в кольорі та матеріалі.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	*Керівник Третяк Ю.В*		
2	*Викладач Штогрин А.М*		
3			

8. Дата видачі завдання *12.02.2024 року*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	*Видача завдання*	*12.02.2024*	
2	*Збір матеріалу*	*12.02. –12.03.2024*	
3	*Виконання клаузури*		
4	*Розробка ескізу, пояснювальної записки - І розділу*	*13.03. –23.04.2024*	
5	*Оцінка ескізу*	*23.04.2024*	
6	*Подальша розробка пояснювальної записки, графічної частини і роботи в матеріалі*	*24.04. –05.06.2024*	
7	*Перевірка роботи на відсутність плагіату*	*06.06 – 07.06.2024*	

Студент Садовенко О.С

(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Третяк Ю. В.

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП 6

РОЗДІЛ І.ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ІНТЕР’ЄРІВ ПРИМІЩЕНЬ ЦЕРКВ 9

1.1. Аналіз літературних джерел з проблематики дизайну інтер’єру церкви. 9

1.2. Дослідження світового досвіду проектування інтер'єрів церков 11

1.3. Норми та стандарти проектування церкв 25

ВИСНОВКИ ДО І РОЗДІЛУ 30

РОЗДІЛ ІІ.ЗАСОБИ І ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР’ЄРУ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ..... 31

2.1 Вихідні дані для проектування. Опис базового архітектурного проекту..... 31

2.2 Авторська концепція формування інтер'єрів та обладнання церкви 32

2.3 Функціонально-планувальне і об’ємно-просторове рішення інтер’єру приміщень греко-католицької церкви 33

2.4 Композиційна організація інтер’єру приміщень церкви 35

2.5 Меблі та обладнання в інтер'єрі 37

ВИСНОВКИ ДО ІІ РОЗДІЛУ 39

РОЗДІЛ ІІІ. ДИЗАЙН-РОЗРОБКА ІКОНОСТАСУ..... 40

3.1 Аналіз аналогів та прототипів обладнання 40

3.2 Художньо-образний аналіз запроектованого обладнання 46

3.3 Ергономічний аналіз 47

3.4 Матеріали та конструктивні вузли 48

ВИСНОВКИ ІІІ РОЗДІЛУ 49

ВИСНОВКИ 50

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 51

ВСТУП

Розвиток церковного будівництва в Україні як складова частина релігійного життя громадян, спрямована на духовне відродження населення. Аналіз історії української сакральної архітектури показує великий спектр , починаючи від масштабних мурованих храмів та закінчуючи дерев'яними церквами, побудованими відповідно до традицій автентичної архітектури.

Будівництво греко-католицьких храмів в Україні відіграє важливе місце у формуванні релігійної та культурної ідентичності українського народу. Греко-католицька церква має глибоке коріння та походження від Візантії.

Після розпаду Радянського Союзу та настання епохи релігійної свободи в Україні, греко-католицька церква отримала можливість відновлювати і конструювати нові храми. На мою думку, відродження та реконструкція релігійних споруд після пригнічення і переслідування життя українців-віруючих було важким періодом.

Однак, паралельно зі збереженням традицій, в релігійній архітектурі враховані й сучасні архітектурні та дизайнерські концепції. Сучасні церковні споруди мають у собі не лише священне місце для віруючих, але й виконують роль культурних та соціальних центрів для греко-католицької спільноти. Вони служать місцями зібрання, освіти, культурних та урочистих заходів, а також проведення благодійності, сприяючи розвитку громадського духовного життя в Україні.

Особливості влаштування інтер'єру церкви зазначаються у традиціях всього приміщення , а не лише в аспекті місцевих художніх вподобань. Саме це призводить до різноманітності та унікальності композиційних методів проектування священного простору.

Актуальність вибраної теми в Україні будівництва греко-католицьких церков визначається наступними ключовими чинниками:

- В період атеїстичної політики радянського часу греко-католицька церква була переслідувана та поступово знищувалася. На сьогодні, в Україні спостерігається активне відродження цієї релігійної громади.
- Зростання кількості греко-католицької спільноти в різних регіонах України потребує проектування нових церковних приміщень. Саме конструювання церковних споруд дає можливість створити зручні та сучасні умови для віруючих українців.
- Будівництво греко-католицьких церков допомагає у зміцненні культурного та релігійного самовизначення народу, а також сприяє збереженню звичаїв та створює можливості для розквіту культурного життя парафіян.
- Будівництво та конструювання греко-католицьких церков сприяє об'єднанню різних громад, створюючи загальні простори для зустрічей та спілкування.

Актуальність випливає з важливості теми, яка стає особливо актуальною в контексті набуття державної незалежності. Здійснення цілеспрямованої систематизації недостатньо вивченої проблематики дизайну, а саме предметно-обрядового обладнання в інтер'єрах сакральної архітектури є необхідним для дослідження.

В церковних сферах західних та східних напрямків зроблено висновки про необхідність адаптації функціонально-просторової організації сакральної архітектури. Це часто вимагає змін у церковній та естетичній інфраструктурі, включаючи переходи від східного до латинського типу і навпаки.

Досліджуючи поточні обставини масштабних процесів філософських основ церкви, зафіксовано, що у діяльності українських дизайнерів відсутній певний рівень проектно-художніх підходів щодо створення предметно-просторового середовища для українських сакральних споруд.

Різноманіття проявів колористики, зокрема у сакральному просторі стає значним фактором в загальній композиційній схемі побудови інтер'єру. Також важливим структурним елементом у настінних розписах митця є трансформація широкого діапазону орнаментів, базованих на складній структурі візантійського стилю та народної орнаментики [1].

Отже, будова греко-католицьких церков в Україні залишається важливим та необхідним елементом у розвитку релігійної та культурної сфер життя .

Основною метою дослідження є визначення принципів організації сакрального інтер'єру , а саме обраного мною об'єкту. Дослідження відбувається у формуванні предметно-просторового середовища, зокрема, на прикладі Патріаршого собору Воскресіння Христового у місті Київ, який я взяла за основу проекту.

Основні завдання дипломної роботи:

- Аналіз аналогів та прототипів греко-католицьких або католицьких церков;
- Вивчення проектування християнського храму: містобудівні вимоги, планувальна структура;
- Вивчення та аналіз державних будівельних норм та санітарних вимог греко-католицької церкви;
- Створення модерної дизайн-концепції церкви;
- Розробка функціонально-планувальної, об'ємно-просторової, композиційної організації внутрішнього середовища церкви;
- Розробка умеблювання й обладнання інтер'єру приміщення головної нави та вівтаря греко-католицької церкви;
- Розробка моделі елементу обладнання в інтер'єрі церкви.

РОЗДІЛ І. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

1.1. Аналіз літературних джерел зародження греко-католицької церкви в Україні

Дослідження взаємодії влади, суспільства та церкви виявляє як соціальну установу в минулому столітті, що з'явилося через певний ряд факторів.

По-перше, протягом останнього десятиріччя в Україні спостерігається значний зріст зацікавленості громадськості у релігії.

По-друге, зміни, які відбулися у державно-політичному устрої України після 1991 року, цілком достатньо змінили роль і статус церкви у соціально-політичному та духовному житті суспільства. Більшість релігійних організацій, яким було надано статус юридичної особи, вже повністю продемонстрували свою здатність передавати людям позитивні моральні і культурні цінності, активно сприяючи національному відродженню.

По-третє, встановлення культури співіснування влади і церкви сприятиме закріпленню принципів демократії в Україні. Як і держава, так і державно-релігійні структури зацікавлені у конструктивній співпраці.

В цьому контексті особливо важливим стає відновлення історичної ролі греко-католицької церкви, а також її священиків та прихильників в Україні. В період боротьби за національну незалежність у першій половині XX століття і післявоєнні роки, відбувалося зміцнення, а потім вже розпад тоталітарної системи в СРСР-УРСР.

Аналіз усіх аспектів державно-церковних відносин допоможе змінити складну ситуацію, що виникла в повоєнний період.

Дослідження цих процесів сприятиме виявленню відмінностей між різними конфесіями у західному регіоні та знаходженню шляхів вирішення конфесійних розбіжностей. Тому для порозуміння віруючих у церковних розбіжностях, необхідна їх взаємна добра воля, толерантність, відкритий діалог.

Як зазначено раніше, крім архітектурного інтересу, актуальність розглянутої роботи визначається практичними потребами подолання певної міжконфесійної відчуженості та сприяння формуванню громадянського суспільства.

Загальна характеристика основних та допоміжних сакральних споруд:

- основні - це місця, в яких проводять святу літургію: храми, каплиці, хрести-фігури, трапезні [1] ;
- допоміжні - об'єкти та розділи сакрального призначення при храмах, що охоплюють такі елементи як територія перед входом у храм, дзвіниця, місця для обходу та проведення релігійних обрядів. Також можна зазначити, що до них відносяться господарські та службові приміщення, які забезпечують нормальне функціонування комплексу. Це є в'їзні шляхи, автостоянки, господарський двір, гаражі, майстерні, санвузли, котельня та інші. Також до них відносяться огорожа та вхідні ворота [1];
- при необхідності в складі сакрального комплексу можуть бути об’єкти спеціального призначення: центр релігійного навчання на 100 - 150 місць з приміщеннями, а саме: зал, класи, бібліотека, трапезна, друкарня [1].

У контексті дослідження різноманітних підходів до сучасного дизайну інтер'єрів, зокрема церковних, важливо розробляти комплексний підхід. Це допоможе створити та впровадити стійке розуміння процесів формування та відновлення.

До прикладу, це може бути сучасна організація інфраструктури інтер’єру церкви Воскресіння Господнього в селі Угерське [2]. Будівля церкви відповідає "візантійсько-романському" стилю, що характерне українській церковній архітектурі. У 1912-1913 роках збудована за проектом О. Лушпинського та Т. Обмінського [2]. Данна церква має хрестоподібну форму. В основі задуму, для виявлення та підкреслення інтер’єру споруди найкраще підходить масштабний характер розписів на основі цього стилю.

1.2. Дослідження світового досвіду проектування інтер'єру греко-католицької церкви

Одним з прикладів класичної архітектури модерних церкв є Санта-Марія-Ассунта архітектора Алвара Аалто, яка знаходиться в Італії. В інтер'єрі церкви відсутня детальна декорація. Інтер’єр спроектований в стилі модерн. Архітектурні арки спроектовані та взаємодіють з натуральним світлом, що проникає зверху. Масивні архітектурні елементи в формі «ребер», які перетинаються з балками, утворюють велику конструкцію, яка використовується для опори освітлювальних приладів [3]. План церкви представляє собою асиметричну і клиноподібну базиліку з нестандартною системою дахів. Включає ступінчасті і поздовжні фрагменти склепіння, спрямовані у бік вівтаря. Склепіння вертикальної поверхні засклені, тому все приміщення церкви є освітленим. Структура склепінь, яка починається з рівня землі вздовж однієї з стін, маючи сім гладко вигнутих бетонних арок, які нагадують за формою дерев'яні меблі. Від вівтарної частини ліворуч розташована ризниця, що є зоною помешкання вікарія.

Рис. 1.1 Інтер’єр нави в Санта-Марія-Ассунта на півночі Італії [3]

Як другий аналог є велична церква Сан-Джованні Баттіста Маріо Ботта в Швейцарії.

Взаємодія простих геометричних форм, таких як прямокутна внутрішня основа, яка оточена овальною оболонкою і переходить у круглий дах, створює враження сучасності та елегантності. Великі кам'яні стіни та прозорий скляний дах утворюють враження надійності та тривалості, що додає приміщенню стійкості.

Ця споруда має форму нарізаного циліндра та виконана у чорно-білих тонах, контрастно виділяється серед свого оточення. Вона була зведена протягом періоду між 1992 та 1996 роками, а для її будівництва було повністю використано місцеві матеріали [4].

Збудована була з місцевого каміння, щоб відтворити монументальність та підкреслити духовну атмосферу простору. Два гранітні контрфорси пронизують огороджувальні стіни споруди, що з'єднані над внутрішнім простором та утворюють ось, яка співпадає з віссю центрального навісу історичної церкви. Стіни церкви мають товщину 2 метри, які мають звуження на вершині. Внутрішнє облаштування відзначається простотою: нава складається лише з двох рядів дерев'яних лавок, розташованих по центральній осі відносно до вівтаря. Вівтарна частина виготовлена із білого мармуру, складається всього з двох блоків.

Будівельним матеріалом є гнейс, що є гірською породою кар'єрів Рівео. Також використані такі матеріали як мармур і залізо для несучої конструкції дахового покриття.

Присутній також чорний і білий камінь, які поєднуються між собою і виготовлені з граніту та мармуру. Вони унікально поєднуються та гармонуються в кожній частині дизайну церкви.

Скляний дах, з’єднує споруду унікальним способом, двома великими центральними конструкціями, які також підносяться до даху. Вівтар, визначається напівкруглою рельєфною формою з контрастними чорно-білими лініями, що притягує увагу центральним розміщенням.

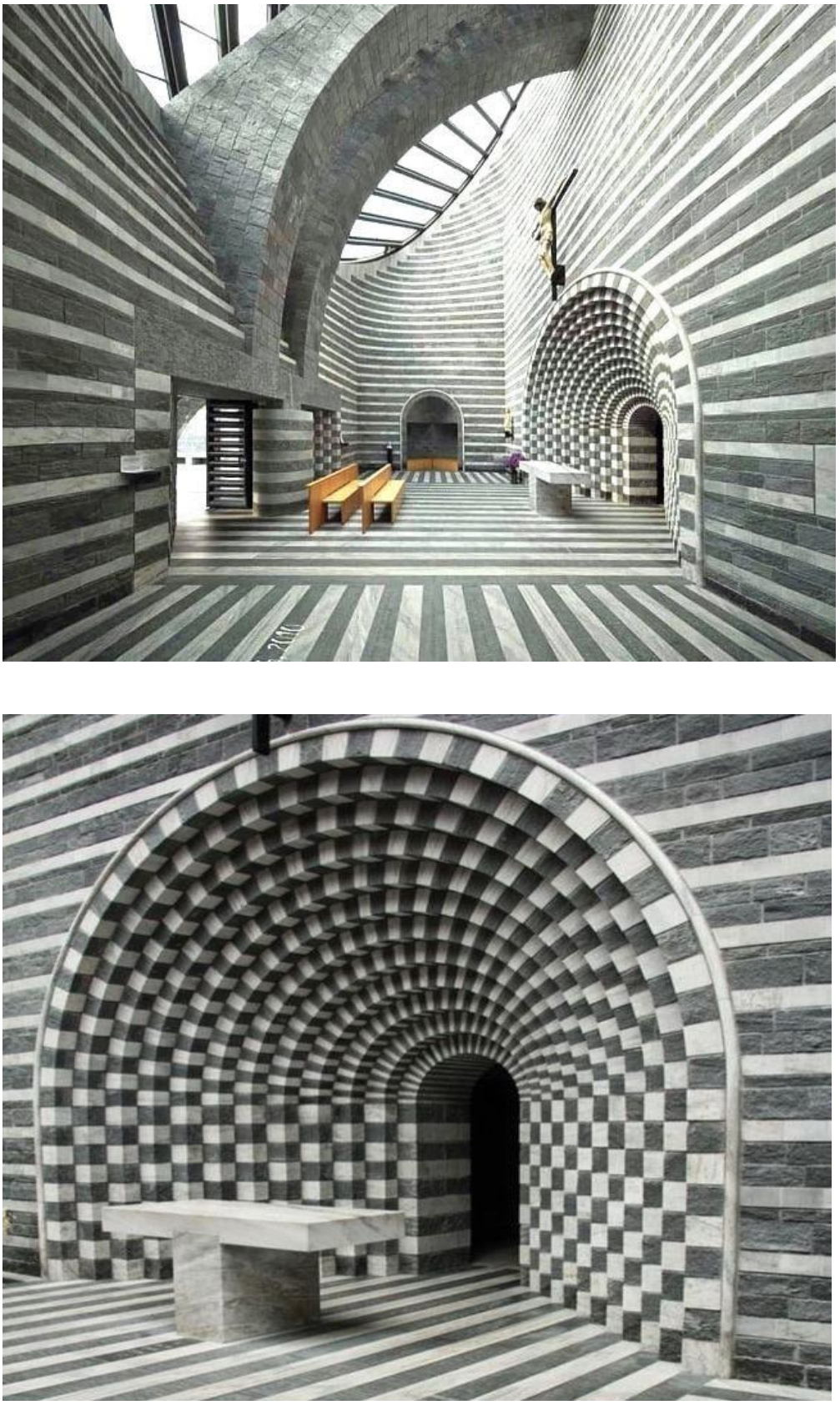

Рис.1.2 Інтер’єр та вівтар церкви Сан-Джованні Баттіста в Швейцарії [4]

Відомим прикладом є церква Сан-Массіміліано - Кольбе у Варезе, Італія.

План храму спроектований з двох основних об'ємів, а саме більшого круглого та меншого прямокутного. Він розташований на північно-східному боці та включає в себе службове приміщення для священика, канцелярії та архіву парафіяльні. Присутня сповідальна каплиця для вірян.

Також у генеральному плані є каплиця для богослужінь, присутня зона хрещення, ризниця, парафія, приміщення для урочистостей. Купол основної конструкції відділяє шум з вулиці, що створює хорошу акустику, щоб мати такий ефект віддаленості від сучасного всередині приміщення. Також, відсутність яскравих кольорів заохочує нас розглядати інтер’єр церкви з різних боків. Віруючі приходять розслабитися перед основними богослужіннями та урочистими заходами.

Високе вікно в мансарді, що простягається вздовж стелі та пропускає сонячне проміння , завершується в затворі з куполом. Відповідно до вихідного рішення, вхідна зона до каплиці простягається з залу і розташована за тамбуром, на якому зображені два старовинних барельєфи. Внутрішнє оформлення базується на одному напрямку, який розпочався в Італії з 1960-х років, відмовляючись від звичайної прямої галереї на користь кругового розміщення навколо пресвітерію [5].

Розміщення лавок створює враження амфітеатру з вівтарною частиною у центрі. Це аранжування надає відчуття гармонії як внутрішньої, так і загальної. Внаслідок цього дизайн-рішення, внутрішня структура купола демонструє прекрасну обробку дерева, яка відзначається яскравими деталями та вираженими орнаментами. Створюється затишне атмосферне середовище.

В вечірній час спостерігається штучне світло: світильники біля основи купола створюють м'яке освітлення, відбиваючи його штучне світло на поверхню. Звивиста стіна хору є одним з несучих конструкцій у будівництві.

Протягом дня сонячні промені проходять через скляний дах, а джерела світла розташовані таким чином, щоб бути непомітними для очей віруючих.

Ця структура простору запобігає створенню внутрішнього дизайну, тому що її наявність викликає враження глибини і простору в церкві.

Скульптура Ісуса Христа знаходиться на конструкції яка обмежує територію хору і утворює платформу, що опирається на білий орган. Цей орган набув значимості після Другого Ватиканського Собору, коли музика стала важливою складовою під час церковних урочистостей для парафіян [5].

Використовуючи це дизайн-рішення, верхня частина стіни завершується об'ємом, що нагадує форму циліндра. Чітко там, де вони з'єднуються, відкривається світловий люк у вигляді півмісяця, де світло спадає по бетонній стіні, створюючи інтенсивну та особливу композицію.

Інтер’єр освітлений також довгим стрічковим вікном, що в результаті відбивається на прозорій підлозі від природного світла та заохочує людей ввійти до церкви та насолоджуватися архітектурою.

Рис. 1.3 Інтер’єр церкви Сан-Массіміліано - Кольбе у Варезе, Італія [6]

Наступним прикладом є церква відома як церква Бога Отця Милосердного в Римі . Ця церква та громадський центр що знаходиться у Римі, і характеризуються різноманітністю особливостей. У внутрішньому оформленні приміщення присутня клопітка робота з природним освітленням, що проникає через отвори між елементами та розсіюється по всьому приміщенні. Основним джерелом розсіяного світла є скляний дах, але природнє освітлення змінюється і розсіюється у вхідні та вівтарні фасади, створюючи атмосферні та візуальні ефекти [7].

Підвісна дерев'яно-каркасна стіна приносить в інтер'єр різні відтінки білого, стає вертикальною та спрямованою до самого центру приміщення, особливо фіксуючи таким чином значущість сакрального простору. Скульптурні блоки відзначають важливість сакральності і додають художньої глибинності інтер'єру. Усі елементи меблів та релігійного обладнання узгоджено в композицію, створюючи постійну взаємодію форм, що деталізують проект і надають йому рис елегантності.

Розподіл різних просторів стає очевидним завдяки правильному зонуванню приміщень: каплиця розташована подалі від головного залу; вхід має проміжний простір та запасні двері, над якими розташований орган, перероблений у скульптурний елемент [7].

Основною ідеєю дизайну є концепція простих форм куба і сфери. Чітка роздільна лінія визначає головний простір церкви, яка є точкою з’єднання.

Вхід до парафіяльної частини знаходиться на іншому кінці від головної нави і є доступною як зсередини церкви так і ззовні.

Деякі внутрішні квадратні дворики та зелені тераси стають невід’ємною частиною дизайну. Зовнішня площа завершує дизайн території: жовтогаряча та травертинова полірована плитка підходить до білих фасадів. Форма церкви дуже незвична та цікава.

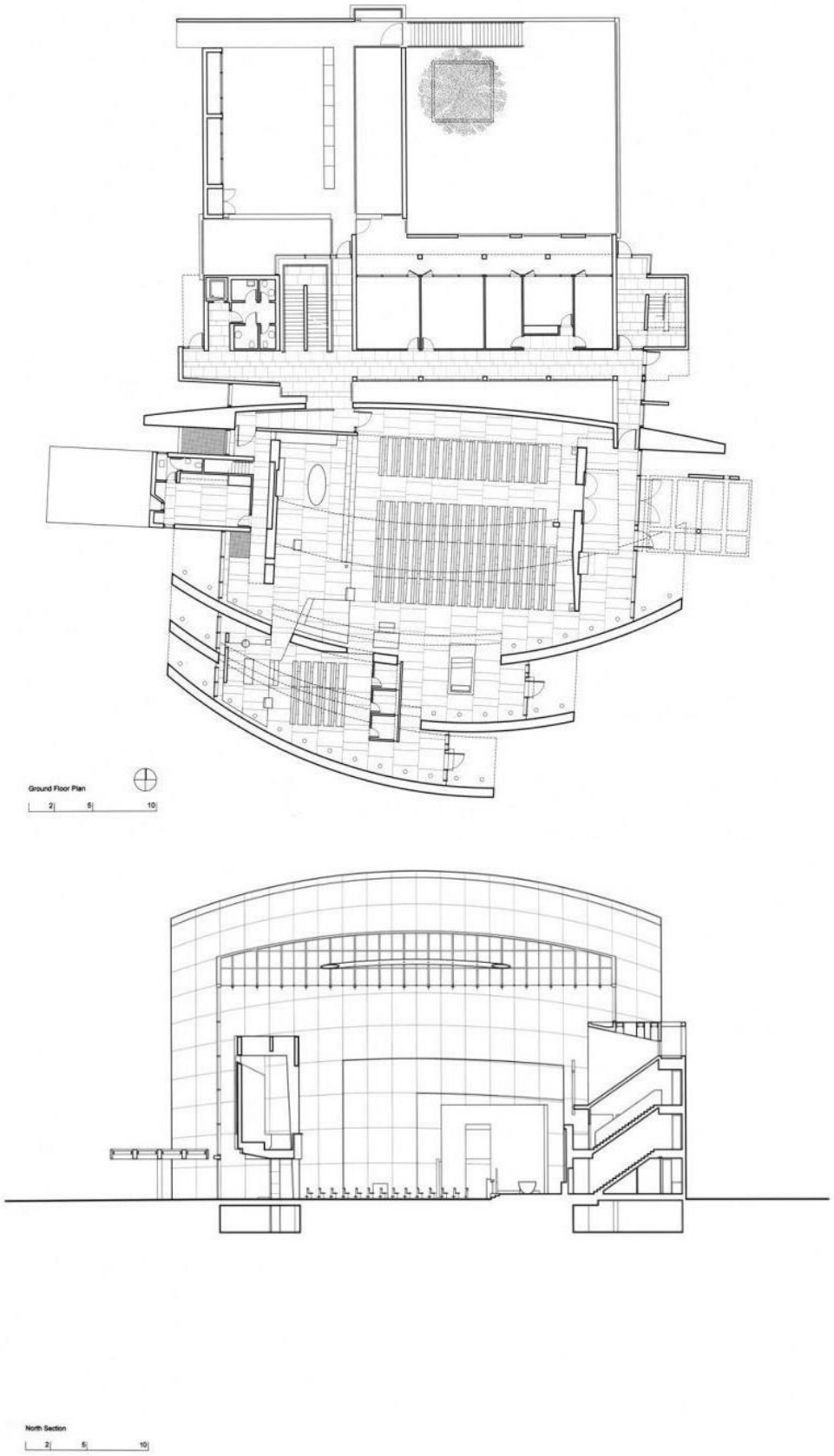

Рис. 1.4 План та розріз церкви Бога Отця Милосердного [8].

Рис. 1.5 Інтер’єр церкви Бога Отця Милосердного [7].

Аналогом також є церква Св. Трінітатіса, що в першу чергу має переваги над світлом, простором і матеріалом.

Внутрішня висота становить понад 14 метрів, а церковний зал створює надзвичайний простір, який ще більше підкреслюється великим світловим люком на висоті близько 22 метри. Різна інтенсивність природнього світла протягується уздовж задньої стінної частини вівтаря в наві. Також можна додати, що важливим елементом є масивне вікно даного простору на першому поверсі. Одночасно розмежовуючи та відкриваючи сакральну залу, розділяючи зонування віруючих і службовців.

Церковний зал розташований перехрестям і створює достатній простір для зібрання громади, вирізняючи основним елементом вівтар. Було відхилено в проектуванні перегородки, що раніше розділяли вірян від вівтаря, а потім переробили цей простір з новими можливостями для будь-яких форм для літургії. Невеликий нахил оточує вівтар, утворюючи непогану візуальну перспективу. Навпроти великого хреста на задній стіні вівтаря розташований другий хрест, спроектований над галереєю, що відкриває головний зал.Галерея призначена для органу, хору та додаткових лав, які будуть розташовані тут.

Що стосується другого поверху, то там розміщений хор та виділене місце для органу. Дістатися можна через сходи , які є гармонійними за текстурою в композиції. Стеля утворена з дерев’яних панелей, де між кожним рядом наявні світильники стельового монтажу.

Тож, підсумовуючи, даний інтер’єр головної зали для урочистостей, було використано в основному дерево, бетон, кераміка, метал. В екстер’єрі фасад виконаний із порфіру , дорогої гірської породи, що є хорошим матеріалом для декорування та оздоблення, маючи тверді та міцні характеристики.

Рис.1.6 Інтер’єр костелу Святого Тринітатіса [9].

Іншим аналогом є церква Сен-Жозефа в Гаврі, Франція. Церква Сен-Жозефа є парафіяльною церквою католицького богослужіння та символом відновленого центру міста Гавр у французькому регіоні Нормандія.

Саме ця церква є прикладом сучасної архітектури, яка символізує відродження міста, зруйнованого в 1944 році [10] .

Ліхтарна вежа, що досягає висоти 107 метрів використовується як маяк, який видно з десятків кілометрів від берега. Форма церкви Сен-Жозефа є ортогональною, інтер'єр розроблений в готичному стилі.

В східній частині церкви розміщені каплиця та ризниця, які додають будівлі форму грецького хреста. Внутрішнє приміщення складається з чотирьох стовпів, які підтримують ліхтарну вежу. Також є набір ребристих колон, що підтримують нижні частини будівлі, а саме: бічні нефи, галерея та каплиця.

Ліхтарна вежа спирається на ансамблі, з'єднаної з дзвіницею чотирма V-подібними елементами, що підсилюються бетонними тягами.
Підлога складається з цементу, а от внутрішні панелі - з гравійного бетону з рожевим відтінком.

У внутрішньому просторі церкви раціональність бетону збалансована кольоровим світлом, що проникає через вітражі. В хорі розміщений головний вівтар та циборіум. Світло відіграє важливу роль у цій будівлі. Фактично, вітражі стають неодмінною складовою частиною церкви, що надають їй духовність і естетичну гармонію.

Кольори вітражів розподілені відповідно по висоті від найтемнішого до найсвітлішого. Рожеві, зелені ,золотисті відтінки символізують свято Різдва Христового , які є на східній частині. На півдні присутні помаранчеві та золотисті відтінки, що означають силу Духу, велич і славу Божу. В західній частині червоний та рожевий, що нагадують про силу та наміри. В північній частині – сині відтінки, які мають трактування світла, чистості, неба. Головний вівтар створений з граніту і важить 7 тон .

Побувавши в цій церкві, я неодмінно можу сказати, що інтер’єр мене вразив. Попри те, що екстер’єр здається як хмарочос і це вирізняє архітектурну споруду серед інших будівель, всередині мене надихнуло сумарна кількість вітражів, які розміщені від найтемнішого до найсвітлішого вгорі.

Таким чином така технологія підкреслює вертикальність споруди. Коли я споглядала на дзвіницю догори, то зрозуміла чому архітектор використав таку гру кольорів, бо білий зверху дзвініці додав незвичайних відчуттів та релігійних трактувань.

Розташування хору по середині серед лавок вірян мене здивував, бо це виглядало не традиційним, але це була індивідуальна задумка архітектора. Форма столу нагадало мені трапезу Тайної вечері. Також на дверцятах помітила символ риби – знак християн.

Рис. 1.7 Інтер’єр та екстер’єр церкви Сен-Жозефа у Гаврі ,Франція [Фото автора].

Останнім прикладом аналогу до мого проекту є церква Св. Енгельберта в Кельні . Будівля є з бетону, що має округлу форму з опуклими екстер'єрними стінами, що поділені на вісім секцій.

Складається будівля з параболічних стінних дисків, які вкриті циліндричним склепіннями з вигнутими верхівками. Зовнішня стіна облицьована цеглою. Розташовані перед входом широкі сходи, що дозволяють піднятися вірянину на територію церковного приміщення.

Підвищена основа церковної споруди дає простір для всіх зонувань, а саме: парафіяльного залу та бібліотеки у цокольному поверсі. Покрівля має матеріал профнастилових листів, які виготовлені зі свинця.

Поблизу церкви стоїть як відокремлена прямокутна дзвіниця, що має отвори у вигляді арок в чотири ряди.

Внутрішній круглий простір з штукатурними стінами та куполом були зведені за допомогою інноваційної для того часу залізобетонної конструкції. Архітектор був із перших, хто вжив будівельну інженерію в церковному будівництві, яку використали близько 1914 році для технічних споруд. Це були ангари для літаків та мостів [11].

Прибудова вівтарної частини має освітлення через вікно, яке проходить на всю висоту стіни з одного боку, даючи вівтарю достатньо природного світла. Також важливим є зонування хору. Над вхідною частиною споруджено орган, який прикріплений до балки, що забезпечує опору. Над органом присутні круглі вікна з привабливими вітражами, які мають орнаменти у вигляді хреста. Виготовлені з кольорового скла.

Як шедевр сучасного церковного будівництва, ця церква дуже вплинула на архітектуру аж до 1960-х років [11].

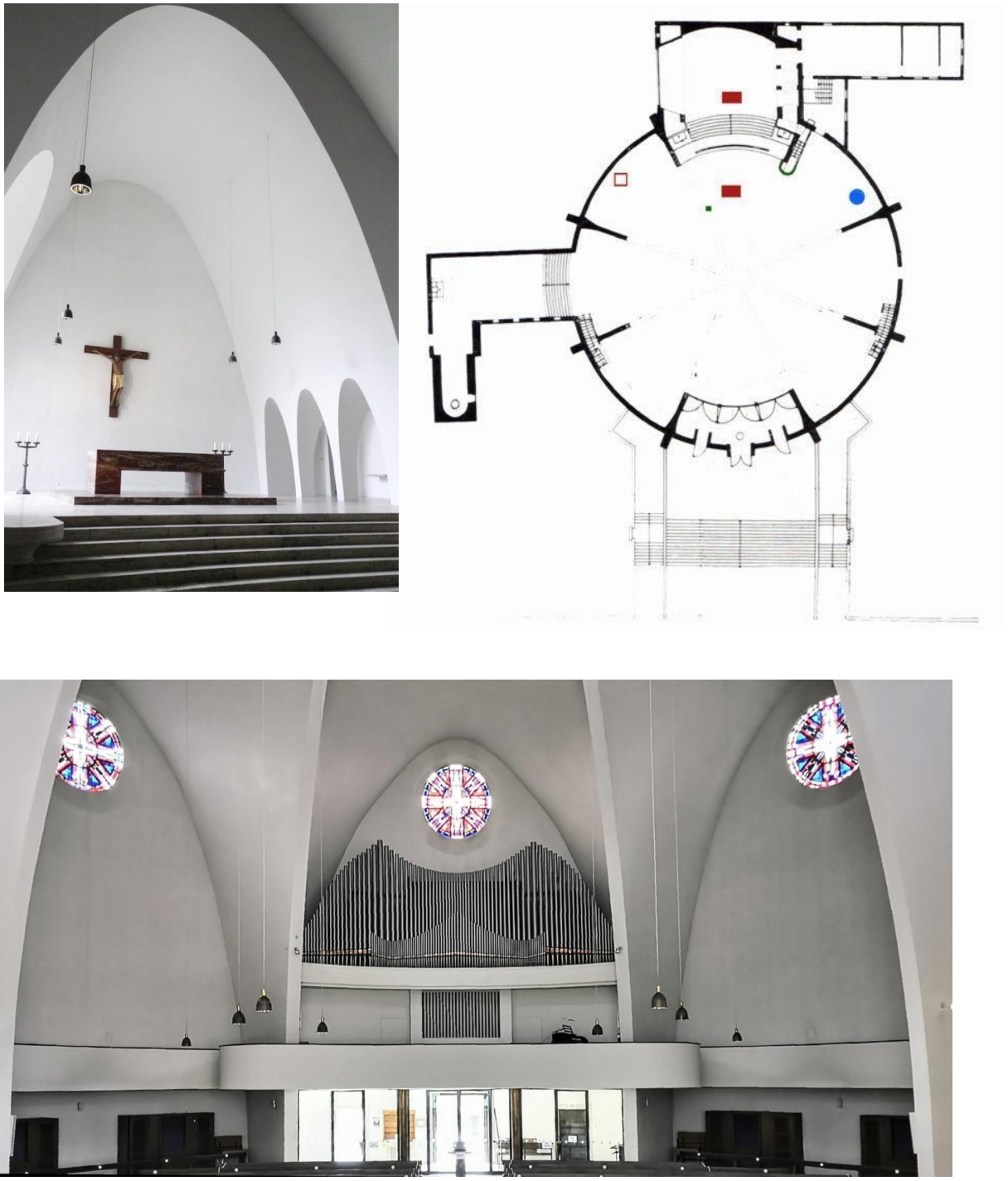

Рис.1.8 Інтер’єр та план церкви Св. Енгельберта в Кельні-Ріль [11].

1.3. Норми та стандарти проектування церкви

Під час розроблення дизайн-проекту інтер'єру церкви, необхідно чітко дотримуватися нормативних стандартів. Всі норми та стандарти я взяла з посібника ДБН В.2.2-9-99 «Громадські будинки та споруди. Основні положення».

Вхідна частина даного типу споруд повинні проектуватися згідно з вимогами ДБН В.2.2-9. У випадку додаткових виходів, що використовуються як евакуаційні, тамбури можна не ставити. Рекомендована ширина вхідних дверей до храму повинна бути не менше 1,2 м, а ширина внутрішніх дверей для вільного проходу – не менше 1,0 м. Влаштування порогів заввишки 0,02 м у дверних прорізах притворів не рекомендується. Входи до храмів і допоміжних будівель храмових приміщень, а також пандуси, сходи та інші засоби, необхідно проектувати згідно з вимогами ВСН 62 [12].

Мінімальна висота приміщень храмів від підлоги до стелі повинна бути не менше 3 м. Рекомендовано на хорах, службових приміщеннях, у підвалі висота може бути знижена до 2,5 м. Характерні приміщення для греко-католицької церкви є баптистерій, місце для проповідей, місце для хору та органу і звичайно місця для вірян.

У вівтарній частині увага була зосереджена на пресвітерії, де священик і служителі, а саме : диякон, лектори, псаломник, кантор, прислуговуючі проводять літургію. Для прислуговуючих зону сидіння зазвичай розташовують у найзручнішому для них місці пресвітерії, щоб вони могли ефективно та легко виконувати свої обов'язки.

За престолом розташовують пресвітерій , оточуючи його рядами сидінь для духовенства та центральним місцем для єпископа. Композиційне та функціональне значення окреслюють підняттям площини підлоги на кілька сходинок на висоті 0,1- 0,15 м над підлогою нави. Ширина сходинок становить 0,45-1 м. До уваги потрібно розробити зручний перехід пресвітерія з ризницею.

Архітектурно-планувальне рішення вівтарної частини прогнозує розміщення бічних вівтарів окремо від нави. Довжина та ширина вівтаря потребує бути пропорційними до розмірів пресвітерія. Висота вівтаря проектується близько 1,0-1,05 м від підлоги, до якої він має бути прикріплений [12].

В інтер'єрі поруч з вівтарем або на ньому можуть бути розміщені релігійні знаки, а саме хрест, що символізує Жертву Хреста. Також повинні бути розміщені свічники. Щодо головного релігійного знаку, він повинен бути розташований таким чином, щоб віряни чітко його бачили. Свічники не повинні заважати та перекривати вівтар для парафіян. Жертовний престол потрібно виготовляти з каменю: граніт, мармур або пісковик. Амвон розташовується поруч з вівтарем, що має напівкруглу форму з радіусом верхніх східців від 0,5 до 1,0 м [12].

Амвон розташований поза пресвітерієм. Він розміщений таким чином, щоб він був добре видимий для хорошої акустики. Виготовляти вівтар і амвон бажано з одного матеріалу, адже це сприяє композиційній цілісності сакральної споруди. Вибір місця для амвону особливо враховують можливість організації літургії з священними книгами та біля розміщення свічників.

В греко-католицькому храмі місця для віруючих розміщені так, щоб вони могли бачити літургію. Лавки бажано встановлювати уздовж західної, північної та південної стін трапезної, а також у середній частині храму.

Ікони слід встановлювати на підвищеннях висотою 0,3 - 0,9 м. Для підйому до них і спуску облаштовують сходи з поручнями для зручності. Ризницю зазвичай розміщують поблизу пресвітерія, другий вхід - з нави храму.

Планування меблів та обладнання в ризниці можна спроектувати шафи для зберігання одягу і літургійних книг. Поруч рекомендується розташовувати санітарні вузли та невеликі технічні приміщення. В храмах притвори можуть функціонувати як вхідні тамбури. Там розміщуються традиційно підмивальники зі святою водою, релігійні атрибути, стелажі з інформацією про історію храму.

Для храму потрібно проектувати головний вхід з заходу. На південному та північному боці можуть бути розміщені додаткові входи, вони використовуються як шляхи евакуації. Площа приміщення, де розташовуються віряни, рекомендується розраховувати не менше 0,7 м² на 1 людину. Загальна площа храму бажано вираховувати від 0,7 до 1,2 м² на 1 місце.

Декоративні та функціональні елементи католицького храму відображають традицію та символіку. До сакральних елементів належать:

- Купол на вершині храму з хрестом, що служить його завершенням.
- Висота рівня підлоги храму вище за рівень землі, а також рівень вівтаря над підлогою нави.
- Освітлювальна система забезпечує барабани глав та прорізи у верхній частині стін центральної частини храму.

Визначити хочу освітлення у церкві, бо воно відіграє важливу роль. Природнє та штучне освітлення мають бути запроектовані відповідно до вимог СНіП II-4. Штучне освітлення включає освітлення від лампад, які розміщені перед іконами або підсвічують частину іконостасу, а також від свічок, які знаходяться на свічниках.

Природне освітлення здійснюється з верхньої конструкції куполів, розміри яких визначаються архітектурними фасадами. А також світло може проходити через вікна у стінах. На вікнах, встановлюють грати задля безпеки церкви. Деякі з яких можуть відчинятися ззовні для забезпечення пожежної безпеки у разі евакуації.

Допускається також відсутність природного освітлення у цокольних поверхах храмів, де розміщені службові приміщення, баптистерії, коридори, комори, технічні приміщення тощо.

Вимоги стандарту до штучного освітлення головних зон храму встановлюються згідно з вимогами, які зазначені у СНіП II-4.

Акустика у храмах досягається за допомогою певних заходів захисту від зовнішніх та внутрішніх шумів. Заходи під час розробки шумозахисту враховуються спектральні ряди звукового тиску допустимих норм відповідно до вимог СНіП II-12 [12].

Акустичні характеристики під час розробки приміщень потрібно використовувати методи акустичного проектування для зон. Врахувати потрібно обсяг та рішення по плануванню.

Розраховуючи ефект відлуння, потрібно враховувати критерії акустичних сигналів, що передаються у храмах. Також внести певні акустичні специфіки, які залежать від кількості віруючих в храмі.

Варто зазначити окремо, що важливо в сакральних приміщеннях це вентиляції та кондиціонування повітря. Розташовувати обладнання систем вентиляції та кондиціонування повітря потрібно у підвальних приміщеннях храмів і ставити їх на окремих фундаментах. Стелю та стіни даних приміщень слід належним чином звукоізолювати.

Враховуючи особливості храмів систем вентиляції, то бажано:
- для купольних храмів з висотою більше восьми метрів загального приміщення проектувати природну вентиляцію з витягом повітря через регулюючі клапани, які можна встановити у верхній зоні;
- для храмів з кількістю понад 800 віруючих, незалежно від висоти зального приміщення, бажано встановити пристрої припливної вентиляції для очищення повітря;
- загальний простір для віруючих з висотою менше восьми метрів рекомендується робити припливно-витяжну вентиляцію.

Встановити можна приховано припливні та витяжні вентиляційні решітки в храмовому просторі. Розміщувати решітки у вівтарі не рекомендується, бо перекриватиме центральну частину нави в просторі.

Протипожежна безпека для церковних будівель надзвичайно важлива. Необхідно при проектуванні враховувати ступінь вогнестійкості та розміщення всіх евакуаційних виходів. Їх повинно бути не менше двох. Використані будівельні матеріали потребують відповідності до вимог СНіП 2.01.02 [12].

Доступ для запобігання пожеж, до високих частин храму застосовуються автомобільні драбини , а також автопідйомники. Висота проходжень на технічних поверхах повинна бути мінімально від 1,8 м, а на горищах не менше 1,6 м по всій довжині споруди. Часто при проектуванні церковних споруд передбачені виходи на покрівлю.

Отже, при створенні храмів потрібно дотримуватися та проектувати простір за відповідними нормативами і стандартами громадських будівель. Це є системи опалення, вентиляції, кондиціонування, електропостачання, освітлення , які стандартизуються по нормам ДБН В.2.5-20 [13].

Звернути увагу потрібно на проектування храмів ,бо вони мають багато особливостей, що утворилися в минулі епохи релігійного розвитку. Традиції етнографічного та архітектурного зародження різних народів та їхньої історії. Ці особливості є важливим аспектом проектування таких споруд.

ВИСНОВКИ І РОЗДІЛУ

Роль греко-католицької церкви на сьогоднішній день полягає у збереженні духовних традицій, моральних цінностей та сприянні єднанню віруючих. Церква є місцем зустрічі для громади, де віряни знаходять духовну мотивацію, спільність та вчення. Крім того, вона відіграє важливу роль у збереженні національної ідентичності та спадщини.

Проектування інтер'єрів греко-католицької церкви містять в собі чітку позицію традиційної архітектури та декору, а також релігійних звичок. Для зонування приміщень потрібно створювати спокійну атмосферу, спонукаючи на духовне зосередження під час молитви.

Дослідження світового досвіду проектування інтер'єрів церков вказало на існування сучасності зі збереженням історичних традицій. Використання новітніх технологій, нових матеріалів та конструкцій дає розвиток у вивченні найкращих практик в галузі художнього оформлення та дизайну в цілому.

Стандарти та норми проектування греко-католицьких церков визначаються як правила церковних традицій, так і вимогами законодавства. Вони базуються на правилах щодо архітектурних деталей, зон для служіння та молитви, обладнання та умеблювання церкви, а також безпеки та комфорту віруючих.

В загальному, проектування інтер'єрів греко-католицьких церков потребує методів, які поєднують в собі інновації та дотримання норм та стандартів, не забуваючи про традиції. Релігійні люди повинні відчувати взаємозв'язок та поринати в духовність церковного простору.

РОЗДІЛ ІІ. ЗАСОБИ І ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

2.1 Вихідні дані для проектування. Опис базового архітектурного проекту

Архітектурний проект, на основі якого розроблялася моя дипломна робота є Собор Воскресіння Христового (а також Патріарший собор Воскресіння Христового). Він є головним собором Української греко-католицької церкви. Розташований на лівому березі Києва за локацією вул. Микільсько-Слобідська, 5 (станція метро — «Лівобережна»). Висота церкви становить 60 м. Площа греко-католицької церкви є 3206,1 м². Розрахована на 1200 парафіян. Будівельний об'єм становить 37 200 м³ [14].

Витончений силует загального фасаду собору доповнюють куполоподібні завершення та зафіксований купол чотирма прибудованими дзвіницями.

Храм Воскресіння Христового являє собою грандіозну будівлю з великим куполом, який символізує духовне становище та небесну ауру. Конструкція храму вирізняється величними арками, колонами та скругленими вікнами, додаючи в інтер'єр світло.

Внутрішнє оздоблення храму відповідає традиціям, але на мою думку, оздоблень в даній церкві не вистачає.

Ікони, фрески та мозаїки, які збагачують стіни, відображають сюжети Біблії, святкові сцени з життя Христа та святих.

Внутрішнє оздоблення простору храму — це білий колір стін, теракотова плитка для підлоги, а також вівтарна споруда. Тож це символічно відтворює світло урочистих подій в соборі Воскресіння Христового. Купол собору побудований без опорних споруд.

2.2. Авторська концепція формування інтер'єрів та обладнання греко-католицької церкви

В своєму проекті я пропоную концепцію модернізації церкви зі збереженням традиційних елементів. Знаючи те, що греко-католицька церква має глибоке коріння від Візантійської імперії, оздоблення буде мати стилізованість та елементи, орнаменти, ікони та мозаїки візантійського походження.

Містобудування зароджене з античних часів Візантії. Детально можна зазначити про Константинополь – це місто з гарно обрамленими аркадами, форумами, храмами, тощо. В цьому визначному місті було багато церков, а саме собор Айя Софія. На прикладі цього собору, я можу зазначити, що на всіх поверхах цього храму були вставлені вікна. Як на зовнішніх стінах, так і в огорожах аркад, установлених по всіх сторонах внутрішнього приміщення.

Побувавши в теперішньому Константинополі – в Стамбулі, я відвідала багато цікавих місць, собор Айя Софія включно, то мене вразило кількість настінних та купольних розписів, орнаментів, оздоблень з різних природніх каменів. Також при входах я помічала античні ікони, виконані з мозаїки.

Розробка нових типів склепінчастих конструкцій і систем опор для купола на чотири конструкції застосовується перекриттям квадратної форми. Завдяки парусним склепінням була вирішена проблема просторової стійкості. Створення іншого типу простору з купольним перетином, він характеризується хрестоподібною архітектурою, залишаючи слід у вигляді синтезу інтер'єрів, які включають в себе мозаїки та монументальне живописне мистецтво.

Данна культура славиться своїм розкішним та вишуканим декором, який являється у різноманітних мистецьких формах та матеріалах. До прикладу, це є іконостаси та ікони, що прикрашали більшість храмів, і є одними з найважливіших елементів декору.

Вони розроблювалися у вигляді дерев'яних перегородок, на яких були ікони біблійних сюжетів та святих. Ікони також мають велике значення в декорації приміщень, стін та вівтаря. Кожна ікона має свою символіку та релігійне значення.

Особливо в цьому стилі значення кольорів. Вони є трактуванням філософського сенсу, які використовуються у розписі. Вони відображають різні поняття духовного світу . До прикладу, золото символізує божественне світло, а червоний - кров Христа. Різні пози та жести святого на іконах чи розписах можуть виражати мудрість, милосердя чи благочестя.

Особливу роль в релігії визначають мозаїки та фрески. Їхнє мистецтво було вживаним для оздоблення церков та палаців у Візантійській імперії [15]. Візантійські мистецькі форми дозволяють створювати вражаючі розписи біблійних сцен, святих та імператорів на стінах та склепіннях будівель.

Щодо матеріалів, то візантійці використовували різноманітні види мармуру та декоративних каменів для створення незабутніх архітектурних деталей та скульптур. Саме ці матеріали використовувалися для створення арок, колон, капітелей та інших архітектурних елементів.

На мою думку це глибинне зародження релігії, в якому присутні деталізації різних мотивів орнаментів таких як: геометричні орнаменти, рослинні, тваринні, інтервальні дають інтер’єру різноманітності та вишуканості.

2.3. Функціонально-планувальне і об’ємно-просторове рішення інтер’єру приміщень церкви

Структура планування приміщень будівлі розділена на декілька частин. Церква має цокольний та перший поверх. В цокольному поверсі розташовані вестибюль, гардероб, зала, трапезна на 100 місць, підсобне приміщення, друга ризниця, санвузли.

На першому поверсі розташовані 3 частини церкви, а саме: бабинець, основна нава, бокові нави, вівтар. Також у вівтарній частині церкви розміщені солея з амвоном, клирос, а в другій частині ризниця, паламарня, баптистерій, сповідальна. Присутні зонування : кімната охорони, підсобне приміщення, санвузол, технічне приміщення.

Бабинець знаходиться в західній частині храму, що протилежно апсиді, вважається вхідною частиною в церкві. Площа бабинцю в даній церкві становить 211,73 м². З цієї частини йдуть сходи на рівень хору та балконів, або в цокольний поверх. На другому рівні церкви присутні місця для церковного хору, орган, бокові балкони над підлогою нави.

Передусім хочу зазначити, що нава – це поздовжня або поперечна частина простору храму , яка розташована між рядами колон, стовпів, арок або між зовнішньою стіною та поздовжньою колонадою.

В даній церкві нава має хрестоподібний вигляд, а також дві бокові нави, які перпендикулярні до солеї з амвоном. Загальна площа нави є 484,57 м². Так як бокові нави за площею 109,77 м².

В центрі нави розташовані лави для парафіян, які набувають геометричної пропорційної форми. Ширина лавки - 35 см, висота - 45 см.

Детальніше розглянемо вівтар – це місце для здійснення літургії в християн. У вівтарі знаходиться амвон з солеєю. Перед солеєю посередині храму знаходиться стіл, що називається тетрапод, який використовується для священних атрибутів.

У вівтарній частині присутній іконостас. Цей елемент завжди використовується в греко-католицьких церквах. У вівтар можна зайти тільки з

ризниці і через ворота в іконостасі. Площа загальна вівтаря становить 250,68 м².

Зазначу, що солея – це підвищення, на якому стоїть вівтар та іконостас, що має підніжжя зі сходів в середній частині храму. Середина солеї є амвоном. Зона, де священик виголошує проповідь, диякон читає священну книгу. Загальна площа солеї з амвоном 65,60 м².

В додаткових приміщеннях - ризниці, священик зберігає ризи, а також священний посуд, книги. В паламарні виконуються службові обов'язки. Між ризницею і паламарнею є коридорний зв'язок в обхід вівтаря. Площа паламарні становить 19,32 м² ,а щодо площі ризниці, то вона становить 43,02 м².

Окремо можна виділити баптистерій – це місце, де проводяться обрядові служби хрещення парафіян.В даній церкві знаходиться з правої сторони, там знаходиться багато світла та площа складає 76,57 м².

Наступним зонуванням є сповідальня – це місце, призначене для сповіді. Згідно Кодексу канонічного права, то в кожному храмі повинна бути присутня сповідальня [16]. Загальна площа сповідальні – 76,57 м².

Для заходів безпеки та уникнення екстрених випадків в церкві виділене приміщення як охоронна кімната. Це важливо в даній будівлі, адже в церкві знаходяться цінні реквізити та обладнання, яке повинно бути під захистом. Загальна площа складає 11,28 м².

Підсобні приміщення також є в даному плані церкви. Це допоміжні приміщення, що призначені для різних цілей, які підсилюють функціонування церковної споруди та обслуговують потреби вірян. Використовуються для збереження іконостасів та ікон для використання під час богослужінь та релігійних обрядів. Загальна площа складає 49,46 м².

2.4. Композиційна організація та інтер’єру греко-католицької церкви

Композиційна організація інтер'єру греко-католицької церкви відображає багатство традицій та символів, що виражає духовність та культурну спадщину.

Я написала ключові аспекти композиційної організації інтер'єру греко-католицьких церков, які дійсно важливі для розробки храму.

Архітектурна форма та простір в соборі Воскресіння Христового є форми з великими куполами, арками, дзвіницями. Простір церкви планувався таким чином, щоб наголосити на основних елементах літургії та обрядів.

Я проектувала 3D модель екстер’єру в якому присутній великий купол, з чотирьох сторін до якого прикріплюються прибудови геометричної форми. В них розміщені сходові клітки для підняття службовців до дзвініць. Дзвініці мають модерністський стиль.

В основному, споруда має сучасну розробку будівництва. В церкві немає готичних аспектів, як до прикладу в католицьких церквах. Навпаки, геометричність та наявність прямокутних форм в інтер’єрі робить дану церкву незвичайною серед інших в Україні.

Висота головної нави є важливим елементом, адже висота складає 11,2 метрів в загальному. Один поверх, не рахуючи з балконами складає 5,6 м.

Проектуючи іконостас, я зрозуміла важливу деталь, що він в церкві – це найголовніший компонент споруди. Іконостас розташований між святим простором, де відбувається богослужіння та залою. Цей елемент виражає структуру духовного світу та роль святих.

Амвон з солеєю є головною композицією організації інтер'єру церкви. В даному проекті виготовлений з дерева, адже цей матеріал довговічний, екологічний, додає завершеності. Тож це місце є центром споглядання для парафіян, для урочистостей та промови службовців, тому велику кількість часу я виділила саме цій зоні.

Кольорова гамма в греко-католицьких церквах має свої особливості, які відображають духовні та культурні цієї течії в церкві.

Основним кольором є синій. Саме цей колір я використала для вітражів і декоративних деталей. В християнській релігії синій колір асоціюється з небом та благодаттю. Це символізує мир, спокій, також пов'язаний з божественною мудрістю та просвітленням.

Золотий колір вважається святковим і використовується для підкреслення важливих деталей. Може бути як іконостас, ікони, інші релігійні артефакти. Цей колір символізує світлість, божественність та духовну силу.

Білий колір використаний для створення чистого та світлого фону, а також для декоративних елементів. Символізує цей колір чистоту та святість.

Оранжевий колір часто пов’язаний з енергією, творчістю і теплотою. Він використовується в певний релігійних традиціях як духовної енергії та вираз мистецтва. Також оранжевий колір символізує внутрішню гармонію, самодисципліну та духовний розвиток.

Фіолетовий колір у християнській традиції використовується під час Великого Посту, який є періодом покаяння та покутніх вправ. Символізує очищення та внутрішню трансформацію людини. Може використовуватися під час релігійних обрядів та урочистостей зазначаючи серйозність та святість заходу.

Зелений колір символізує природні мотиви, такі як листя, рослини або дерева. Він символізує життя, плодючість та вічне відновлення природи.

2.5. Меблі та обладнання в інтер'єрі

Меблі та обладнання в інтер'єрі греко-католицької церкви відіграють важливу роль у створенні атмосфери спокою, святості та відповідності до релігійних традицій.

Насправді меблів в головному залі не багато, переважно це лавки для парафіян та ближче до амвону розмістила ікони. Лавки виготовлені з дерева та розташовані у залі церкви, їхнє положення складається з шести рядів, відстань між якими 0,9 м. Друга частина лавки під кутом 15 градусів. На мою думку ця незвичність та цікава форма додає індивідуальності для церкви та для парафіян.

Іконостас – це важливий елемент в моєму проектуванні. Це складова, що розміщується між простором та урочистою залою церкви. Є різні приклади побудови цього елементу. Оздоблення іконостасу полягає в більшості з ікон та панно, але коли йде мова про сучасність та простоту, то в моєму варіанті іконостас не має багатьох художніх елементів. Він складається з бетонних панелей, по центрі декорація хреста з кольоровими мозаїками, а також металева рама з вітражами. Це більш сучасний приклад, який підходить до інтер’єру церкви.

Підлогові кіоти також присутні в інтер’єрі. В них розміщені ікони з розмірами до 2 м по довжині та до 1,5 м по ширині. Кіоти мають однакову функцію як традиційні іконостаси. Підлогові кіоти є масивними та вражаючими спорудами, оскільки вони можуть включати певну кількість ікон та інших релігійних предметів. В даній церкві розташовані тільки два кіоти, вони присутні по боках амвону.

Підсвічники як елемент в проекті також присутній, бо це спеціальні деталі, які використовуються під час богослужінь та релігійних обрядів. Вони мають особливий дизайн церковних символів та інші декоративні елементи, які відображають релігійну символіку та традиції. Я застосувала для них матеріал метал, він економний та не горючий.

Їхня функціональність включає в собі додаткові параметри , такі як регулювання висоти свічки, можливість встановлення кришки для захисту від вітру або спеціальні механізми для легкого доступу до свічок. Розташовані біля кіотів з іконами.

У вівтарній частині розміщені жертовник – головний стіл у церкві, де священик виконує причастя або Літургію. Він одразу стоїть позаду іконостасу. Жертовник має специфічну мінімалістичну форму без оздоблення з різними символічними елементами, які відображають віру та традиції конкретної релігійної громади.

Також розміщені кадили - це релігійний предмет, який вживаний у багатьох релігійних обрядах спалення ароматичних речовин, які виділяють духмяний дим. В церкві кадило використовується для створення атмосфери святості та при читанні молитов. Розміщені поблизу амвону, біля кіотів з іконами щоб додавати спеціальних запахів в просторі.

Аналой також розміщений в інтер’єрі. Це спеціальна підставка з нахилом для ікон і книг. На аналої можуть лежати Євангеліє і хрест, а також священик сповідує вірних. На хорі є трибуна особливої форми. Вона багатогранна. В даній церкві аналой виготовлений з дерева. Розташований попереду солеї та іконостасу.

В бабинці розміщені стелажі з історичними брошурами церкви. Створено для того, щоб парафіяни були ознайомлені з цим місцем та дізналися деталі церкви в архітектурному плані також.

Також є інформаційні дошки в даній частині. Вони розміщені з інформацією про розклад богослужінь, спеціальні події, анонси майбутніх заходів або повідомлення від церковної адміністрації.

ВИСНОВКИ ДО ІІ РОЗДІЛУ

Отже, я взяла на дипломну роботу як основу Патріарший собор Воскресіння Христового, який знаходиться в Києві. Авторська концепція полягає в візантійському стилі. Для проектування греко-католицької церкви це античний стиль, який має глибинне коріння та зробить модерний інтер'єр з традиційним аспектом. Церква спроектована таким чином, щоб забезпечити зручність та функціональність для вірян під час богослужінь та інших релігійних заходів.

Собор складається з трьох головних частин: бабинцю, головної нави, вівтаря. В головній наві знаходяться солея з амвоном, іконостас, бокові нави, які ведуть до баптистерію та ризниці. Солея має підвищення, де і розташований іконостас – важливий компонент та найголовніший у проекті. Середина солеї є амвоном, де священник проводить урочисті заходи. Що стосується бабинцю – то це вхідна зона греко-католицької церкви, в якій можуть стояти стелажі з брошурами та інформаційні дошки. Колористика греко-католицької церкви вражає, тим що багато гармонійних та яскравих кольорів. Таких як: синій, золотий, білий, фіолетовий, помаранчевий, зелений також. Вітражі та мозаїки присутні також у церкві.

Меблі та обладнання створюють атмосферу та різняться серед інших. До прикладу, підлогові кіоти – спеціальне місце, яке має великі габарити та містить в собі ікони. В моєму проекті їх кількість становить 2. Розташовані по боках солеї. Також в головній наві розташовані лавки для парафіян кількістю в шість рядів.

У інших частинах церкви присутні підсвічники, які розмежовуються у вівтарній та головній наві та бокових. Аналой в церкві використовується для підставки релігійних та священних книг. Все обладнання, атрибути, меблі відіграють важливу роль у створенні естетичного образу церковного інтер'єру. Вони утворюють архітектурні особливості церкви та допомагають створити атмосферу святості, спокою і краси.

РОЗДІЛ ІІІ. ДИЗАЙН-РОЗРОБКА ЕЛЕМЕНТУ МЕБЛІВ В ІНТЕР'ЄРІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

3.1. Аналіз аналогів та прототипів обладнання

Іконостас — це є стіна-перегородка, на якій розміщені ікони , а також відокремлює вівтар від головного приміщення для віруючих у храмі [17].

За існування Візантії, іконостас розділяли серед решти приміщень балюстрадою з входом по центру. Балюстраду було перетворено на темплон . Це невисока передвівтарна перегородка, яка утворювалася з мармурових колон, на яку опиралася перекладина. Космітіс доповнював зображення святих. На космітісі встановлювали епістиль — це ряд ікон.

Іконостаси розташовували в церквах на підвищенні — солеї. Розмір іконостасу визначався габаритами храму. Виготовляли іконостаси з каменю, дерева, металу, порцеляни. Ікони, що вставляли в міцний каркас, писали в техніці олійного живопису на дошках чи полотні. Вертикальні й горизонтальні елементи каркасу виготовляли здебільшого з дерева, покривали лаком та позолотою.

Іконостаси поділяють за своєю структурою на одноярусні та багатоярусні. Одноярусні складаються з ряду ікон та з царськими вратами у центрі та дияконськими дверима по боках. Багатоярусний іконостас складається з кількох регістрів, кожен з яких має своє символічне значення.

Іконостас символізує Царство Боже і є духовною домінантою у кожному православному і більшості греко-католицьких храмів. Це завіса, що розділяє вівтар, до якого доступ є лише для духовенства. Вівтар відокремлюється від решти храму, що є обов'язковим. Адже він символізує відмінність і відокремленість Бога і людини, а також для збереження святинь і таємного значення. Іконостас для віруючого — це вікно до іншого, надземного світу, ілюстрація Царства Небесного, що потрібна для подолання духовної втоми [17].

До прикладу я взяла аналог іконостасу сучасної церкви Ліборіо та Вінченцо Марії Страмбі, яка побудована в Італії. Внутрішній просторовий візерунок, встановлений на круговому плані, розробляється шляхом об'єднання геометричних об'ємів для визначення розташування грецького хреста.

Літургійні елементи виготовлені з агату, який ретельно був спроектований. Амвон, сидіння і баптистерій реалізовані на простоті об'ємів з конусоподібною основою під кутом 45 градусів [18].

Металева конструкція, яка підтримує мармурові плити, має збільшений профіль у вертикальній осі і формує основу підвішеного Розп'яття. Він розміщений спереду, фокусуючи напрямок його підйому.

Вівтар представляє прямокутний паралелепіпед зі з'єднанням із землею, що є основою з розрізом 45 градусів з об'ємом зверху. В ніші задньої частини вівтаря розміщенні мощі святих, яким присвячена саме ця церква: святі Ліборіо і Вінченцо Марії Страмбі [18].

Амвон має простір, що призначений для проголошення Слова Божого. Він розміщеений як взаємодіючий елемент між пресвітерієм і навою. Виготовлений із блоків мармуру та встановлений так,щоб можна було піднятися по сходинці.

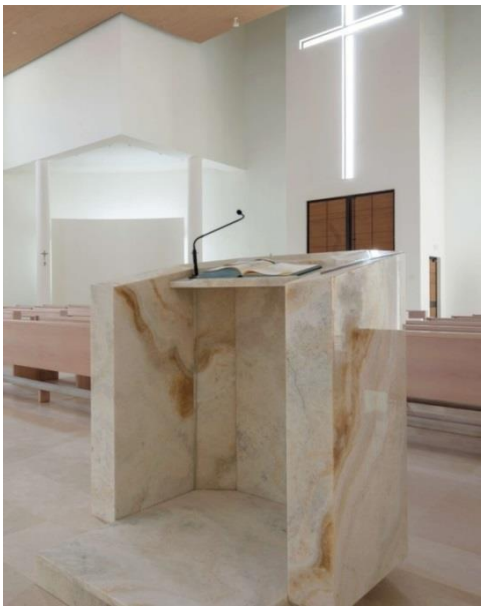

Рис. 3.1 Вівтар та обладнання церкви Ліборіо та Вінченцо Марії Страмбі [18].

Другим прикладом є церква Мати Божої в Лісабоні. За основу конструкції стелі церкви лягла форма круглого фасаду. Від підніжжя до вікон над вівтарем були з'єднані різні плити, які пропускають як природнє, так і штучне світло.

Ця форма має за основу підсилити ідею прямого світла для розміщення хреста. Звідти світло розсіюється по всьому храму.

Вся передня стінка складається з широкої альтанки, яка складена дерев'яною панеллю з вертикальних тонких дерев, які чергуються, та світлих ліній [19].

В даному випадку використана сучасна техніка різьблення по позолоченому дереву. У вівтарних частинах традиційно використовується різьблене дерево , що покрите золотом.

Вибір використання дерева в якості основного матеріалу забезпечує приміщенню теплих відчуттів, затишної атмосфери.

Створена також невелика каплиця у вигляді апсиди для щоденних святкувань. Похила форма стелі собору повторюється до каплиці, не торкаючись стіни вівтарної частини, дозволяючи світлу поширюватися, підкреслюючи сакральний момент.

Рис. 3.2 Вівтар та план-креслення церкви Мати Божої в Лісабоні [19].

Також чудовим аналогом можна додати церкву Святої Цецилії в Колумбії. Локація церкви використовує переваги для своєї стратегічної позиції, розташованої на перетині двох головних міських вулиць, що робить її орієнтиром для громади та призводить до зміни масштабів. Незабаром цей храм став центром парафії.

Іконостас представляє дві панелі, а посередині знаходиться хрест. Два вирівняні хрести складають головний фокус головної зали. Усередині хрест, який складається з сталевих балок, контрастує з білою кладкою.

Ззовні другий хрест, що від стіни, створює світловий ореол, який позаду першого. Він підсвічується зсередини, що виконує роль маяка для віруючих. Дві більш високі стіни об'єднуються, що утворюють дзвіницю.

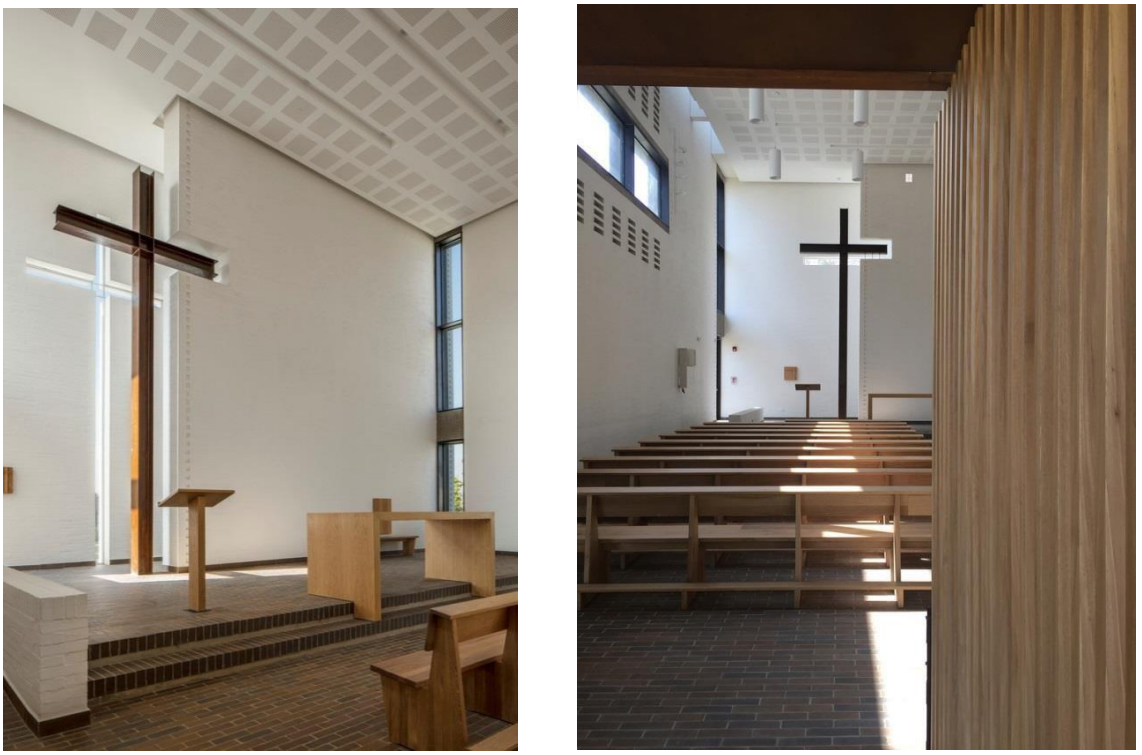

Рис. 3.3 Вівтар церкви Св. Цецилії в Колумбії [20].

Також можна вказати на церкву Святого Тьяго-де-Антас в Португалії як останній аналог.

Церква має доволі багате символічне значення, адже для створення наративу є кілька літургійних елементів. Еліптична форма церкви з’являється з образу чаші та хреста страстей. Кільця, що присутні в храмі, символізують терновий вінець – це інструмент, використовуваний римлянами під час розп'яття Ісуса [20].

На дерев'яній підлозі розміщені дві лінії з мармуру, які з'єднують зовнішню частину будівлі з вівтарем. Одна з них символізує річку Йордан, де відбулося хрещення Христа, з'єднуючи зовнішню частину церкви з куполом для хрещення. Потім з'єднуючи з головним вівтарем. А друга лінія символізує кров, що йде від меча Св. Якова, і з'єднується з кафедрою, де проводяться читання священних книг [20].

Об'єм цього храму набуває форми за допомогою зовнішніх бетонних стін, і повністю позбавлених вікон, що створює враження таємничості, навіть за наявності підвісних арок, які його оточують. Єдині орнаменти розміщені у вівтарній частині, складаються з двох панелей, виготовлених з кераміки та прикрашених золотим і срібними кольорами, що містять зображення святого Якова та Богоматері. Дерев'яні меблі були спеціально розроблені для цього проекту.

Рис. 3.4 Іконостас церкви Св. Тьяго-де-Антас в Португалії [20].

3.2. Художньо-образний аналіз запроектованого обладнання

Композиція іконостасу відіграє особливу роль. Моє дизайнерське рішення було, що іконостас розділяється на три панелі.

Перша панель у вигляді прямокутника, де є отвір у формі хреста. Друга частина йде дугоподібно, де присутні отвори динамічних прямокутників. Третя частина – форма у вигляді дуги як у другій , але присутні металеві рами з вітражем.

Кольори вітражу багатогранні: синій, жовтий, помаранчевий, фіолетовий. Щоб вівтар здавався яскравим та виділявся я додала саме такі кольори. Я не створювала ікони, адже мені хотілося зробити цей елемент простішим та мінімалістичним. Але в першій частині, де був спроектований хрест, поряд з ним я змоделювала мозаїку з різнокольорового каміння.

Що стосується орнаменту, то на третій частині іконостасу присутній складний орнамент з дугоподібних елементів. Дугою можуть бути різноманітні орнаментальні елементи, такі як кола, півкола, зворотні дуги, що створюють складні інтервали з повторюваними формами. Цей орнамент часто зустрічається у різних стилях мистецтва та архітектури і може мати різноманітні стилі в залежності від культурних та історичних контекстів, тому я його і обрала.

Також в моєму іконостасі присутнє освітлення. Для підсвітки я використала LED-світильники. Вони енергоефективні, мають довгий термін придатності і доступні в різних кольорах та температурі кольору. Світильники не містять ртуті або інших небезпечних речовин, що робить їх екологічно безпечним варіантом. LED світильники мають низький рівень тепловиділення порівняно з іншими, що робить їх безпечними для використання навіть у близькому контакті з дерев'яними чи пластиковими поверхнями. В першій панелі я розмістила з правого, лівого, знизу хреста ,а на другій панелі там де скляні прямокутні форми внизу.

3.3 Ергономічний аналіз

Необхідно враховувати всі ергономічні вимоги для іконостасу, щоб забезпечити безпеку для службовців.

Позиціонування іконостасу в храмі є таким, що він є центральним елементом, який привертає увагу віруючих. Врахувала також доступність для священика та службовців під час богослужінь. Спроектований на солеї з амвоном.

Забезпечила та розрахувала достатній простір навколо іконостасу для вільного руху вірян та службовців під час богослужінь. Врахування певного місця для встановлення інших релігійних атрибутів, таких як свічки або кадильниці. Тож, в даному іконостасі є 3 проходи, а саме: в другій частині – 2 дверні проходи довжиною 0,9 м, а в третій частині – 1,5 м.

Важлива концепція з точки зору вірян є висота іконостасу. Іконостас розташований на відповідній висоті, щоб усі присутні могли чітко бачити деталі. Перша частина є 5,85 м, ширина складає 5,6 м. Друга частина становить 5,385 м на 9,80 м. Третя панель становить 4,85 м на 15,6 м.

Врахувала, щоб матеріали, з яких виготовляється іконостас, були стійкими та безпечними для використання. Конструкція повинна бути міцною та стійкою, щоб уникнути можливих аварій або пошкоджень. Альтернативою є декоративний бетон.

Щодо зручності, платформи або сходи можуть бути додані до іконостасу, щоб забезпечити зручний доступ до ікон для духовенства під час служби.

Ергономічний аналіз іконостасу допомагає забезпечити комфортні умови для службовців та наголосити на духовному значенні цього важливого елементу в релігійному житті.

3.4 Матеріали. Застосовані способи кріплення

Для виготовлення іконостасу, я вибрала такі матеріали як декоративний бетон, який має стійкість та довговічність. Другим матеріалом є метал, а саме олово, що може бути чудово поєднаний з іншими матеріалами.

Олово є одним з найбільш пластичних металів та означає, що воно може легко формуватися та розтягуватися без руйнування, що робить його важливим матеріалом. Олово має дуже низьку точку плавлення порівняно з іншими металами, що робить його легким у використанні для лиття та обробки. Олово має високу стійкість до корозії, особливо у вологому середовищі.

Для вітража застосувала скло. Це гарна концепція для кольорового скла, яке вирізається та з'єднується разом за допомогою олова.

Щодо способів кріплення іконостасу, то я застосувала систему комбінування, яка складається з балок та колон. У дуже великих та масивних іконостасів, особливо які складаються з бетонних елементів повинна бути опорна конструкція, тому я вибрала саме таку систему кріплення.

У цьому випадку балки можуть служити як горизонтальні підпори для іконостасу, тоді як колони забезпечують вертикальну підтримку. Тож внутрішні каркаси з металевих труб чи стержнів функціонують для підтримки та стабілізації конструкції. Ці каркаси можуть бути закріплені до балок та колон.

Отже, перша частина прикріплена металевими стержнями, яка вбудовується в дві колони по боках. Друга та третя частини прикріплені до підлоги.

ВИСНОВКИ ІІІ РОЗДІЛУ

Отже, іконостас є важливим елементом в греко-католицьких храмах, який має глибокі духовні, історичні та художні значення.

Головне значення має символіка. Іконостас відображає "вікно у небо", що розділяє святіший простір храму - престол, де здійснюється Божественна Літургія від загального простору храму.

Іконостас виник у середньовічній Візантії як потреба, щоб розділити храм на святий, престольний, та загальний для громади. З часом, його конструкція та дизайн вдосконалилися, залишаючи за собою місцеві традиції та культурні впливи.

Розглянуто було аналоги та протопити іконостасів сучасної церкви.

В Художньо-образному аналізі іконостас має релігійні орнаменти. Конструкція іконостасу є зручною для служби та молитви, надаючи зручний доступ до ікон для священнослужителів та віруючих.

Виготовлений з різних матеріалів, таких як декоративний бетон, олова та різнокольорового скла, залежно від місцевих традицій, доступності та художніх вподобань.

Кріплення іконостасу включає кріплення до підлоги, стіни, за допомогою балок, колон або спеціальних кріпильних елементів.

Узагальнюючи, іконостас відіграє ключову роль у релігійному та культурному житті християн, маючи багатство традицій, символіки та мистецтва.

ВИСНОВКИ

Отже, норми та стандарти греко-католицької церкви є необхідними для правильного проектування та розробки концепції.

Дизайн інтер'єру церкви є важливим аспектом сакральної архітектури, який відображає цінності та святість. Аналіз літературних джерел з проблематики дизайну інтер'єрів церкви включає в себе рекомендації відносно використання символів, матеріалів та стилів у церковному мистецтві.

Функціональне-планувальне та об'ємно-просторове рішення інтер'єру церкви повинно відповідати потребам та звичаям парафіян, забезпечуючи комфортне розташування молитовних місць та інших зон.

Авторська концепція формування інтер'єрів церкви може позиціонувати унікальні підходи до використання кольорів, форм, матеріалів та деталей, які відображають традиції конкретної греко-католицької спільноти.

Композиційна організація простору церкви повинна враховувати структуру зонування, а також підтримувати естетичний та духовний зв'язок між різними елементами інтер'єру.

Меблі та обладнання в інтер'єрі церкви розроблені з урахуванням декоративних та функціональних вимог. Щодо іконостасу, його художньо-образний аналіз створений з орнаментів та архітектурних деталей. Ергономічний аналіз спрямовується на забезпечення зручного доступу службовців та вірян.

Стосовно матеріалів і способів кріплення іконостасу, вони повинні бути з урахуванням якості, довговічності та естетичних вимог, забезпечуючи безпеку та надійність конструкції.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Проектування християнського храму [Текст] : навч. посіб. — Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. — 174 с

2. Радомська, В. (2022). Предметно-просторовий дизайн організації богословської інфраструктури інтер'єру церкви Воскресіння Господнього, с. Угерське. Fine Art and Culture Studies, 2, 65–71, [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://doi.org/10.32782/facs-2022-2-9 .

3. AD Classics: Riola Parish Church / Alvar Aalto [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.archdaily.com/161448/ad-classics-riola-parish-church-alvar-aalto

4. The Majestic San Giovanni Battista Church by Mario Botta in Switzerland [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://archeyes.com/san-giovanni-battista-church-in-switzerland-mario-botta/

5. Cosmologia, Fede, Architettura: un tempio sotto il cielo: la chiesa di San Massimiliano Kolbe a Varese [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://incamminoinsieme.it/wp-content/uploads/2022/01/Cosmologia_Fede_Architettura_Kolbe.pdf

6. S. MASSIMILIANO KOLBE [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://incamminoinsieme.it/chiesa-s-massimiliano-kolbe-foto/

7. Chiesa di Dio Padre misericordioso [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://it.wikipedia.org/wiki/Chiesa_di_Dio_Padre_misericordioso

8. ArchiDiAP Chiesa di Dio Padre Misericordioso [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://archidiap.com/opera/chiesa-di-dio-padre-misericordioso/

9. St. Trinitatis Church / Schulz und Schulz [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.archdaily.com/800721/st-trinitatis-church-schulz-und-schulz?ad_medium=gallery

10. ÉGLISE SAINT-JOSEPH [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.lehavre.fr/annuaire/eglise-saint-joseph

11. St. Engelbert Köln-Riehl [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.baukunst-nrw.de/objekte/St-Engelbert-Koeln-Riehl--2043.htm

12. Культові будинки та споруди різних конфесій Українська Академія архітектури, Український зональний науково-дослідний і проектний інститут цивільного будівництва (ВАТ КиївЗНДІЕП). – К.: КиївЗНДІЕП, 2002. 115 с. – (Посібник з проектування).
13. ДБН В.2.2-9-99 "Громадські будинки та споруди. Основні положення".
14.Українська греко-католицька церква. Патріарший собор Воскресіння Христового [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://sobor.ugcc.church/istoriya-soboru/
15. В.О. Кодін, П.В. Панов Архітектура та містобудування Західної Європи і Візантії III – XV століть, - 249 ст.
16. Д. В. Лук'янов Канонічне право: поняття та особливості [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3178/1/Lykjanov_76.pdf
17. Світлана Оляніна Іконостас як візія Небесного Єрусалима [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.academia.edu/
18. LA NUOVA CHIESA DI SAN LIBORIO A CIVITAVECCHIA: UN'OPERA COLLETTIVA [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.chiesaoggi.com/la-nuova-chiesa-di-san-liborio-a-civitavecchia-unopera-collettiva/
19. Santa Cecilia Church / FBD Arquitectura y Diseño Urbano , Verónica López [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.archdaily.com/893707/santa-cecilia-church-fbd-arquitectura-y-diseno-urbano?ad_medium=gallery
20. Church of S. Tiago de Antas [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.archdaily.com/897218/church-of-s-tiago-de-antas-hugo-correia?ad_medium=gallery

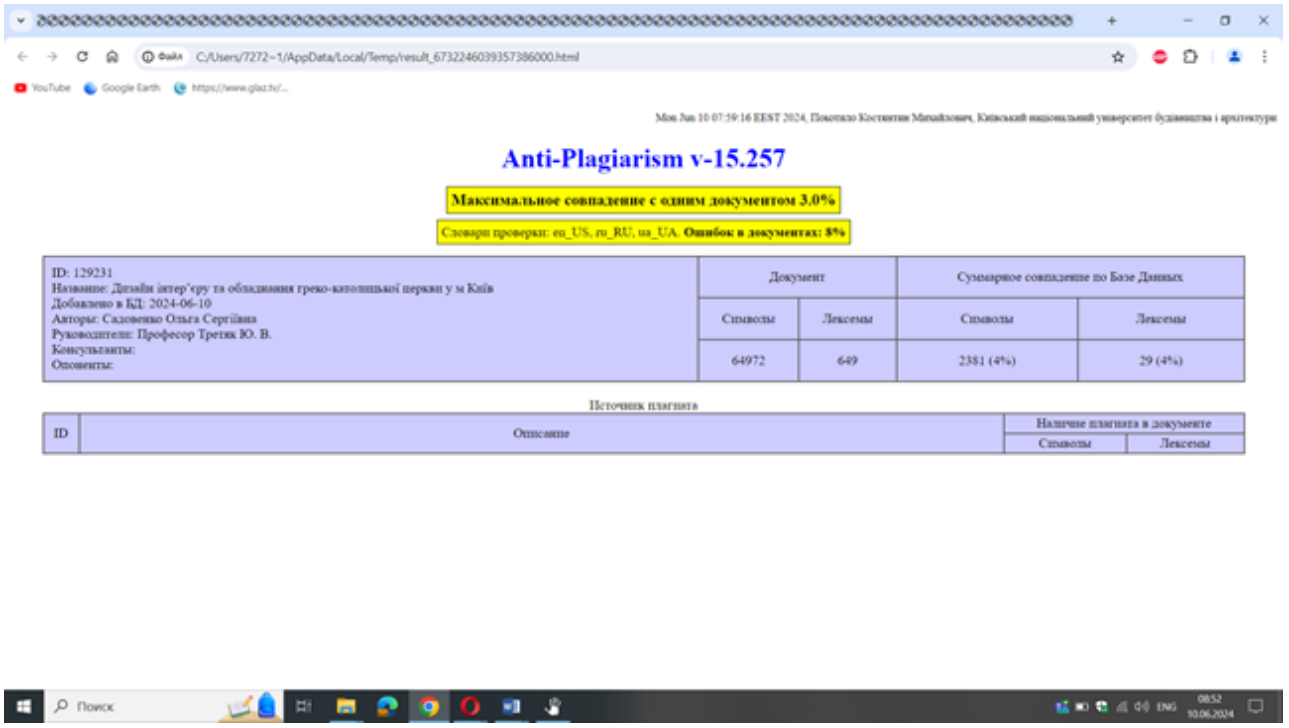

Mon Jun 10 07:59:16 EEST 2024, Покотило Костянтин Михайлович, Київський національний університет будівництва і архітектури

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 3.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. **Ошибок в документах: 5%**

ID: 129231 Название: Дизайн інтер'єру та обладнання греко-католицької церкви у м Київ Добавлено в БД: 2024-06-10 Авторы: Садовенко Ольга Сергіївна Руководители: Професор Третяк Ю. В. Консультанты: Оппоненты:	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	64972	649	2381 (4%)	29 (4%)

Источник плагиата

ID	Описание	Наличие плагиата в документе	
		Символы	Лексемы